

Majandusharidus eesti gümnaasiumi!

Ivar Raig

Akadeemia Nord professor

Majanduslanguse ajal näeme tavalisest selgemini, et gümnaasiumis peaks ühe valikainena õpetama ka majandusõpetust.

Kõikidel tööaladel tõusevad nõuded kvalifikatsioonile ja süveneb spetsialiseerumine ning lõpuks peab see jõudma ka gümnaasiumi tasandile. Mõistagi ei tohi puudulikuks jääda üldharidus, kuid erialavalikuga peaksid noored algust tegeema juba gümnaasiumis. Kõik gümnaasiumid võiksid olla spetsialiseerunud mingite kutsete omandamiseks vajalike õppeainete süvendatud õppele.

Laias laastus sellisena, nagu kujutame ette lähitulevikus kõrgkoolidesse õppima astunute struktuuri valitud erialade lõikes, võiks kujundada ka gümnaasiumide spetsialiseerumise struktuuri rõhuasetusega infotehnoloogia- ja insenererialade õppimise suurendamisele.

Võttes arvesse asjaolu, et majandus ja õigus on ühed populaarsemad erialad, mida noored soovivad viimastel aastatel ülikoolides õppida, tuleks eelkõige just neid õppeaineid hakata gümnaasiumides kõige laialdasemalt õpetama.

Riigikogu majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas on õigesti juhtinud tähelepanu asjaolule, et Eestis on vaja ettevõtlusharidust ning see tuleks viia igasse kooli (vt Postimees, 23.10.2008). Veelgi enam, et ergutada ettevõtlikkust ja eluga paremini toime tulemist, on vaja vastavat mõtteviisi, mida peaks hakka- ma kujundama juba enne gümnaasiumi. Pidev muutuvate majandusoludega kohanemise vajadus annab majandusõppele kindla koha elukestva õppe õppeainete hulgas.

Mõistagi peaks gümnaasiumiharidus sisaldama vähem tuupimist ja rohkem mõtlemise õpetamist.

Just nimelt igapäevaste elementaarsete majandustoimingute – söömise, poes- käimise, taskuraha kasutamise jms –

kaudu saaks noortes kujundada seda vajalikku nn omaenda, mitte aga õpeta- ja moodi mõtlemist. Lisaks mõtlemis- võime arendamisele ei tohi mõistagi unarusse jääda ka mälu ja keskendu- misvõime treeningud.

Tuupimise tulemust on hõlbus kont- rollida lihtsa testi abil. Mõtleva ja pingu- tama õpetamise tulemusi on palju kee- rukam hinnata, kuid nüüdisajal on väga vaja hakata seda tegema.

Gümnaasiumihariduse reformi on va- ja, kuid see ei peaks tähendama, et peamisest küpsuseksamist, eesti keele kirjandist tuleks loobuda ning asendada see majanduse ja ettevõtluse, Euroopa kultuuri ja integratsiooni, eetika ja esteetika, filosoofia, meedia, sotsioloogia, poliitoloogia ja teiste pakutud uute õppe- ainetega. Eesti keele teksti kirjutamist läheb elus ilmselt siiski rohkem vaja kui filosoofias või isegi majanduses kaasa- rääkimise oskust, vähemalt lähitulevi- kus, kuni püsib Eesti riik. Kuid kirjandi hindamisel tuleks ilmselt panna suurem rõhk sisule, mitte vormile. Eesti vaimu saab arendada vaid korralikus eesti keeles. Sellepärast ei ole kirjandiõpetus mitte kuradi teenimine, vaid lihtsama tee valimine. Eesti noorte klišeelik ja pinna- pealne mõtlemine ei tulene liigest kir- jandidrillist, vaid pigem väärtusõpetuse puudustest kodus, koolis, meedias ja kogu ühiskonnas.

Kuna õppekavade mahtu gümnaasiumihariduses oluliselt suurendada ei saa, tuleks uusi õppeaineid ja teadmisi anda peamiselt õppeainete integreerimise kau- du. Nii nagu meil on juba keelekolledž ja lütseum ning reaalgümnaasium(id), kus õpetatakse süvendatult eelkõige keeli, matemaatikat ja füüsikat, peaksid Eestis

olema ka näiteks majanduse, õiguse, infotehnoloogia, tehnika, looduse, kunsti, spordi ja teistele õppevaldkondadele spetsialiseerunud gümnaasiumid. Selles pole midagi halba, et kõik gümnaasiumid muutuvad siis mingis mõttes kutse- kooliks, kus noored saavad võimaluse motiveeritumaks kutsevalikuks või edasiste õpingute jätkamiseks.

Kui õpilane saab juba gümnaasiumis mingisse valdkonda süveneda, kogeb ta varem ka seda, kas see valdkond talle sobib või mitte. Tänu sellele valitaks üli- koolides vähem vale eriala. Valik teh- takse palju teadlikumalt ja parema ette- valmistusega ning ülikool poleks enam lapsepõlve pikendus, nagu see on palju- de jaoks praegu.

Süvaõppega koolide arvu kiire suu- rendamine võiks olla gümnaasiumirefor- mi üks peasuundi, millega kaasneb õp- pekavareform. Vajalike õppematerjalide ja õpikute süsteemi kujundamine võtab mitu aastat, kuigi suur hulk uusi ja güm- naasiumides kasutatavaid õppemater- jale on juba ilmunud. Näiteks sobiks ma- jandusõpetuse valikaineks kasutamiseks Andres Arraku koostatud õpik. Paraku ei stimuleeri haridusjuhid piisavalt valik- ainetega tegelemist. Valikainete laialda- sema õppekavadesse lülitamise kohus- tus tuleks lisada põhikooli- ja gümnaa- siumiseadusse ning tagada nende aine- te õpetamine gümnaasiumide-kõrgkoo- lide ja ettevõtete koostöö laialdasema arendamise kaudu. Selles koostöös osa- leks kindlasti suur osa Eesti kultuuri-, majandus- ja poliitikaellidist.